

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Region Dalarna

KPMG AB

2024-04-16

Antal sidor 6

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
1.1	Årsredovisningens räkenskaper	1
1.2	God ekonomisk hushållning	1
1.3	Balanskravsresultat	1
1.4	Rekommendationer	1
2	Bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfrågor	2
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	3
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Årsredovisningens räkenskaper	5
3.1.1	Bedömning	5
3.2	God ekonomisk hushållning	5
3.2.1	Bedömning	7
3.3	Balanskravsresultat	7
3.3.1	Bedömning	7
3.4	Resultatet	8
3.5	Balansräkning	11

1 Sammanfattning

Vi har av Region Dalarnas revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för utlåtandet respektive revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om regionens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Utifrån vår genomförda granskning av årsbokslutet har vi noterat att regionen gör avsteg från lag och god sed avseende följande:

- Regionen har per 2023-12-31 redovisat samtliga leasingkontrakt som operationell leasing.

1.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte uppnås för de finansiella målen samt att det inte fullt ut är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

1.4 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- att utifrån RKR R5 dokumentera hur man gjort bedömningen av hyreskontrakt för inhyrda lokaler i enlighet med de kriterier som utgör underlag för finansiell leasing för lokalerna som inte kan användas för annan verksamhet än regionens verksamhet. En bedömning bör också dokumenteras för de fordon som regionen leasar och som man bedömer inte uppfyller kraven enligt RKR R5.

2 Bakgrund

Vi har av Region Dalarnas revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Regionens revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om regionen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för utlåtandet respektive revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om regionens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av regionens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?

- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever regionen balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och återopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionsned i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan regionen och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningsned, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av regionens verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Sammanställda räkenskaper
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från de tjänstepersoner som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i regionens redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser regionens årsredovisning som avgetts av regionstyrelsen den 2024-04-16.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter i allt väsentligt upprättats i enlighet med LKBR, med undantag av nedanstående punkter, och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av regionens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

I samband med granskningen noteras följande:

- Regionen har per 2023-12-31 redovisat samtliga leasingkontrakt som operationell leasing. I sina redovisningsprinciper anger regionen att man inte har identifierat några leasingavtal som finansiellt, men har under 2023 beslutat om regelverk och arbetet med att identifiera avtal har påbörjats.

Hyreskontrakt och leasing av bilar och fastigheter ses normalt som finansiell leasing vilket innebär att en fiktiv anläggningstillgång och skuld skall redovisas och skrivas av över återstående hyresperiod. Regionen hanterar alla leasingkostnader som operationell leasing vilket enligt vår bedömning sannolikt är ett avsteg från RKR R5 och god redovisningssed. Det lämnas i årsredovisningen inte någon upplysning kring vilka resultateffekter detta avsteg medför, vilket enligt LKBR ska finnas.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar regionernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna

ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Regionfullmäktige Region Dalarna har fastställt tre finansiella mål och tre målområden för verksamhetsmål. Se vidare regionstyrelsens måluppföljning på sidorna 24-25 samt 28 i regionens årsredovisning.

Finansiella mål:

Finansiella mål och nyckeltal		Budget 2023	Resultat 2023	Resultat 2022	Mål-uppfyllelse
Finansiella mål					
Årets resultat, (enligt balanskrav)	mnr	0 (-249)	0 (-546)	662	■
Resultatet, enl balanskravet, ska vara ett överskott på minst 2% av skatteintäkter och generella statsbidrag	%	-2,2	-4,7	5,9	■
Styrelsen och nämnderna ska hålla fastslagen budget och inte överskrida budgeterad nettokostnadsutveckling	%	6,2	13,8	7	■
Finansiell placering ska matcha pensionsskuldens utveckling och därutöver öka avsättning med minst 400 mnr per år	%	100	0	100	■

Inget av regionens finansiella mål uppnås för räkenskapsåret.

Verksamhetsmål:

Region Dalarna har i regionplan 2023-2025 fastställt tre målområden som ska vara vägledande för nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser:

- Medborgare
- Medarbetare och ledarskap
- Hållbar utveckling

Till de tre strategiska målen har regionen kopplat indikatorer för att kunna mäta måluppfyllelsen och det är regionfullmäktige som fattar beslut om de övergripande tre målen och indikatorerna.

Totalt har verksamheterna följt upp 93 fastställda mål med koppling till de övergripande målen. I årsredovisningen görs bedömningen av måluppfyllelsen för de uppsatta målen:

- 62 mål uppfylls
- 20 mål uppnås delvis
- 11 mål uppnås inte.

För att förstå utfallet har målen behöver man ta del av nämndernas verksamhetsberättelser som återfinns i bilaga till årsredovisningen. Tidigare år har uppföljningen av målen har gjorts i en matris som vi kunnat ta del av för att kunna utvärdera verksamheternas bedömning. Denna bilaga bifogas inte till årsredovisningen 2023.

Regionstyrelsen konstaterar att man uppnår ett stort antal mål för de fastställda målområdena men att det finns betydande utmaningar. Utmaningar finns inom tillgänglighet och ekonomisk hållbarhet.

3.2.1 Bedömning

Grundat på vår granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte uppnås för de finansiella målen samt att det inte fullt ut är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

3.3 Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Region Dalarna redovisar en bedömning av balanskravsresultatet i förvaltningsberättelsen. Av årsredovisningen framgår att regionens balanskravsresultat uppgår till -546 mkr före upplösning av resultatutjämningsreserv. Resultatet består av årets resultat på -253 mkr, realiserade vinster på värdepapper med -293 mkr. Regionen har sedan tidigare år 703 mkr i resultatutjämningsreserv vara -546 mkr utnyttjas i årets balanskravsresultat.

Det finns inget negativt balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Beräkningen som ligger till grund för regionens balanskravsresultat innehåller enligt vår bedömning inga felaktigheter.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

3.4 Resultatet

<i>Belopp i Mnkr</i>	<i>2023-12-31</i>	<i>Budget 2023</i>	<i>2022-12-31</i>	<i>Prognos per 2023-07-31</i>
Verksamhetens intäkter	2 595	2 092	2 642	2 400
Verksamhetens kostnader	-13 998	-12 835	-12 625	-13 921
Avskrivningar	-420	-440	-405	-425
<i>Verksamhetens nettokostnader</i>	<i>-11 823</i>	<i>-11 183</i>	<i>-10 388</i>	<i>-11 946</i>
<i>Förändring i %, jmf med föregående år</i>	<i>13,8</i>	<i>7,7</i>	<i>7,1</i>	<i>15,0</i>
Skatteintäkter	8 043	7 845	7 714	7 990
Generella statsbidrag och utjämning	3 640	3 528	3 421	3 644
<i>Förändring i %, jmf med föregående år</i>	<i>4,9</i>	<i>2,1</i>	<i>5,0</i>	<i>4,5</i>
<i>Verksamhetens resultat</i>	<i>-140</i>	<i>190</i>	<i>747</i>	<i>-312</i>
<i>Finansiella intäkter</i>	<i>329</i>	<i>7</i>	<i>24</i>	<i>278</i>
Finansiella kostnader	-442	-446	-358	-444
Årets resultat	-253	-249	413	-478
Nettokostnader i relation till skatteintäkter och bidrag %	101,2	98,3	93,3	102,7

Årets resultat uppgår till -253 mnkr vilket är 4 mnkr sämre än det budgeterade resultatet på -249 mnkr. I utfallet för 2023 ingår orealiserade vinster på värdepapper med 293 mnkr som inte finns med i budget för året. Om man exkluderar de orealiserade vinsterna avviker årets resultat med -298 mnkr mot budget.

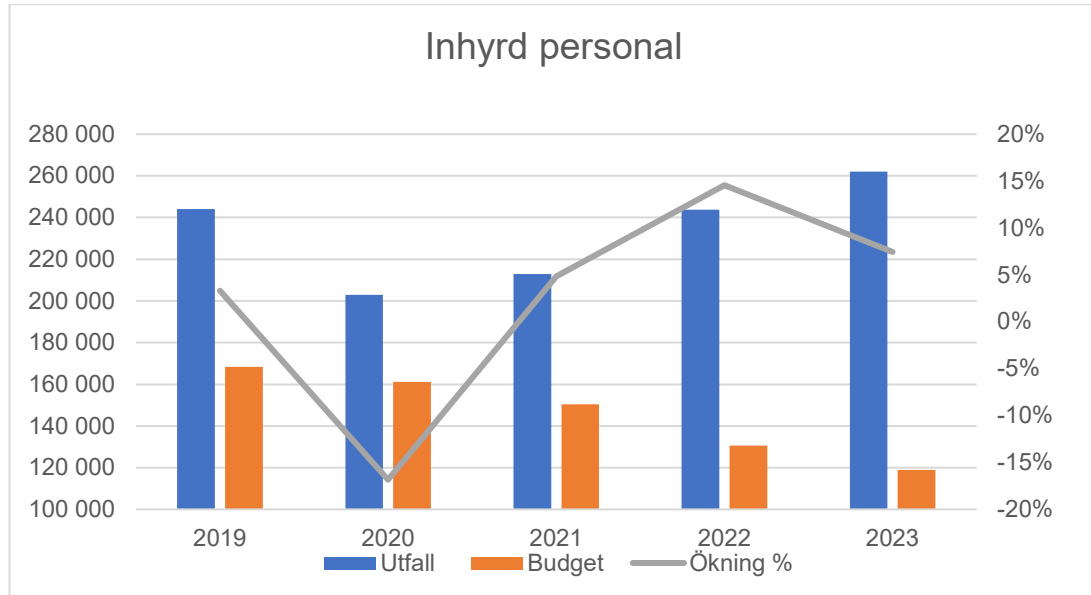
Verksamhetens intäkter har minskat med ca 1,8 % (47 mnkr) medan kostnaderna har ökat med ca 10,9 % (1 373 mnkr) jämfört med föregående år. I jämförelse med budget överstiger årets totala intäkter budget med 233 mnkr. De flesta intäktsgруппerna överstiger budget men kollektivtrafiken har en negativ avvikelse om 48 mnkr och diverse övriga intäkter avviker med 50 mnkr.

Verksamhetens minskade intäkter påverkas i hög grad av att riktade statsbidrag minskat med ca 276 mnkr jämfört med föregående år. Övriga intäktsposter är antingen oförändrade eller högre än föregående år.

Totala personalkostnaderna har ökat i jämförelse med föregående år. Lönekostnaderna har ökat med 4 % jämfört med föregående år vilket motsvarar 168 mnkr. Pensionskostnaderna har ökat med 321 mnkr. Ökningen är relaterad till inflationen samt nytt pensionsavtal. I jämförelse med budget är totala personalkostnader ca 94 mnkr lägre än budget.

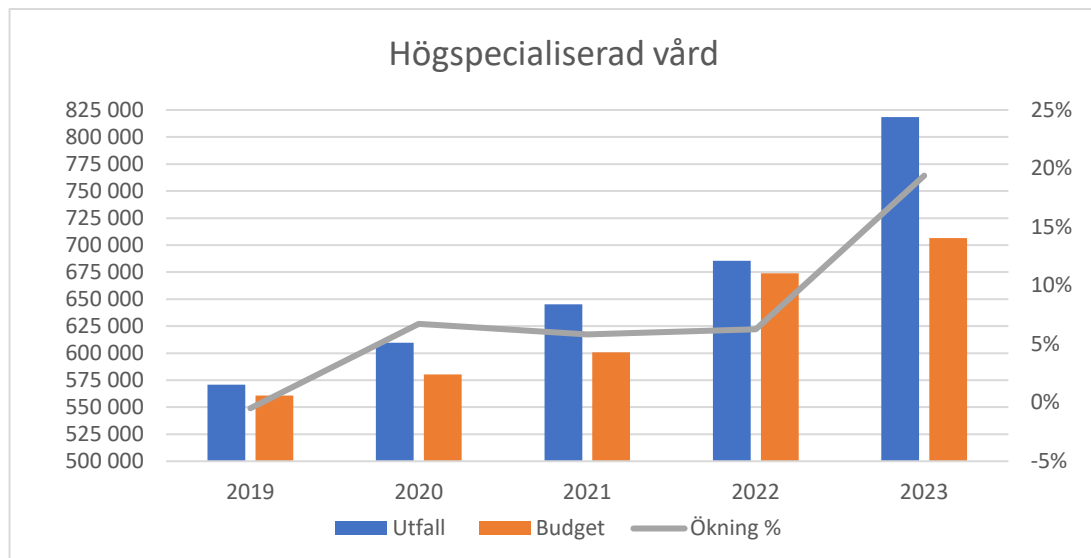
Totalkostnaden för inhyrd personal uppgick till 262 mnkr, 18,1 mnkr högre än förra året och 143 mnkr högre än budget. I budget fanns ingen kostnad för sjuksköterskor men utfallet blev 17,7 mkr.

Kostnaden för inhyrd personal har succesivt ökat men minskade under 2020 på grund av pandemin men har åter ökat efter det. Utfallet avviker mot budget men förklaras av att personalkostnaderna reduceras i motsvarande utsträckning.

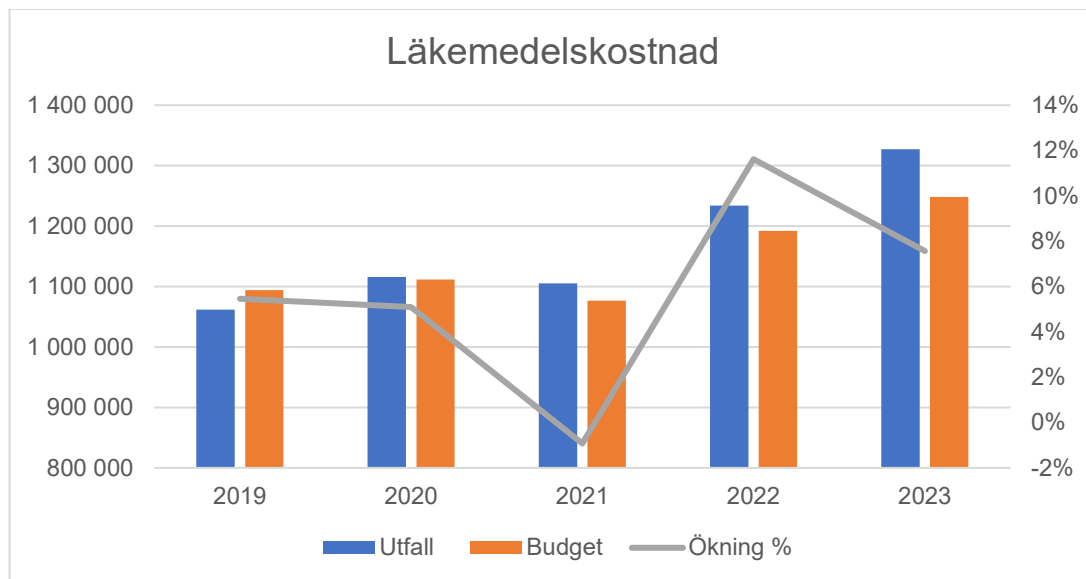

Kostnader för köpt vård, valfrihet, vårdgaranti och oremitterad vård uppgick till 1 020 mnkr, en ökning med 182 mnkr jämfört med 2022.

Kostnader för högspecialiserad vård uppgick till 819 mnkr, en ökning med 133 mnkr jämfört med 2022 och 111,8 mnkr högre än budget. Kostnaden ökar även här succesivt och överstiger årligen budget.

Kostnader för läkemedel ökade med ca 93 mnkr jämfört med 2022 och uppgår till 1 327 mnkr. I jämförelse med budget har kostnaderna ökat 78,6 mnkr.

Kostnaderna inom kollektivtrafiken har ökat med 147 mnkr jämfört med förra året.

Årets avskrivningar har ökat med 15 mnkr jämfört med förra året. I jämförelse med budget är avskrivningarna 20 mnkr lägre än budget.

Skatteintäkter för 2022 och 2023 samt utjämning har ökat med 548 mnkr jämfört med 2021.

Skatteintäkter för 2022 och 2021 avviker mot budget med 219 mnkr. Generella bidrag och utjämning avviker med 56 mnkr mot budget. I jämförelse med föregående år är skatteintäkterna 371 mnkr högre och generella bidrag och utjämning är 157 mnkr högre.

Finansiella intäkter påverkas i år av en realiserad värdeförändring om 293 mnkr. Finansiella kostnader har i år påverkats av en räntekostnad i pensionsskulden med 438 mnkr.

Vi har granskat resultaträkningen och har inte funnit några väsentliga felaktigheter som inte har rättats.

3.5 Balansräkning

Belopp i mnkr	2023-12-31	2022-12-31
Anläggningstillgångar	4 695	4 373
Omsättningstillgångar	4 639	4 507
Summa tillgångar	9 334	8 880
Eget kapital	2 047	2 299
Avsättningar	5 275	4 497
Långfristiga skulder	4	104
Kortfristiga skulder	2 008	1 980
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	9 334	8 880
Ansvarsförbindelse pensioner	4 511	4 442
Eget kapital inkl ej skuldförda pensioner	-2 464	-2 143
Balanslikviditet	231%	228%
Soliditet	22%	26%
Soliditet inkl ej bokförd pensionsskuld	-26%	-24%

Soliditeten visar betalningsförmågan på lång sikt. Regionens soliditet uppgår enligt balansräkningen till 22 % och med hänsyn taget till ansvarsförpliktelse, d.v.s. pensionsskulden intjänad före 1998 som inte redovisas som skuld i redovisningen, till -26 %. På grund av det negativa resultat i år påverkas både den synliga soliditeten och soliditeten inkl. ej bokförd pensionsskuld negativt.

De materiella anläggningstillgångarna ökar genom årets investeringar, främst investeringar i fastigheter. Årets investeringsutgifter uppgår till 732 mnkr och årets avskrivningar uppgår till 420 mnkr.

Upplupna skatteintäkter minskar i år på grund av att den preliminära slutavräkningen för regionskatten beräknas bli 373 mnkr högre än vad som redan utbetalats vilket är 68 mnkr lägre än förra året. Fordringar på skattekontot har ökat med 42 mnkr och upplupna intäkter och förutbetalda kostnader har ökat ca 40 mnkr.

Kortfristiga placeringar har i år ökat genom att nya investeringar har gjorts med ca 10 mnkr och realiserade värdeförändringar med 293 mnkr.

Eget kapital minskar genom årets resultat om -253 mnkr.

Regionen har inga återstående långfristiga lån då skulden om 100 mnkr har amorterats i sin helhet under året.

Region Dalarnas ekonomiska ställning har försämrats under 2023 genom det negativa resultatet från årets verksamhet trots värdeförändring på värdepapper. Under året har inga nya placeringar gjorts i pensionsportföljen. Marknadsvärdet på pensionsportföljen uppgår till 3 mdr, en realiserad värdeuppgång om 0,6 mdr i jämförelse med anskaffningsvärdet om 2,4 mdr. Placeringen har till syfte att över tid bidra till betalning av pensionsåtagandena som totalt uppgår till ca 9,8 mdr. För närvarande finns ingen långfristig upplåning men extern upplåning kan komma att behövas de närmaste åren för att finansiera relativt stora investeringsbehov.

Datum som ovan
KPMG AB

Margareta Sandberg
Auktoriserad revisor